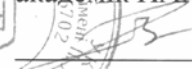

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА

ЗАТВЕРДЖЕНО
Голова Приймальної комісії
академік НАМН України професор

Ю. В. Вороненко
«08» 02 _____ 2017 р.

**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ
ДО АСПІРАНТУРИ
за науковою спеціалізацією
«НЕЙРОХІРУРГІЯ»
14.01.05**

Київ - 2017 рік

СКЛАД ПРЕДМЕТНОЇ КОМІСІЇ:

Завідувач кафедрою нейрохірургії НМАПО
імені П. Л. Шупика,
член-кореспондент АМН України,
доктор медичних наук, професор

Поліщук М.Є.

Професор кафедри нейрохірургії НМАПО
імені П. Л. Шупика,
доктор медичних наук

Гончарук О.М.

Доцент кафедри нейрохірургії НМАПО
імені П. Л. Шупика,
доктор медичних наук

Педаченко Ю.Є.

Доцент кафедри нейрохірургії НМАПО
імені П. Л. Шупика,
кандидат медичних наук

Муравський А.В.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Зміст програми вступних іспитів до аспірантури охоплює весь обсяг теоретичних знань, умінь і практичних навичок, необхідних лікарю-спеціалісту - нейрохірургія для наукової роботи, а також для подальшої самостійної роботи і надання кваліфікованої допомоги хворим на базах кафедри під час проходження аспірантури. Спеціалісти за фахом «нейрохірургія» при вступі в аспірантуру повинні володіти базовими знаннями з нейрохірургія, обгрунтовано відповідати на запитання екзаменаційних білетів та вміти розв'язувати ситуаційні задачі.

Для визначення рівня знань і навичок лікар-спеціаліст зі спеціальності «нейрохірургія» складає іспит для вступу в аспірантуру. В разі успішного складання іспиту, лікар-нейрохірург зараховується до аспірантури, після закінчення якої отримує посвідчення встановленого зразку.

**Програма
вступних іспитів до аспірантури
за спеціальністю 14.01.05 «Нейрохірургія».**

Код курсів, розділів	Назва курсів, розділів
1.0	Лікування та профілактика захворювань нервової системи. Принципи раціональної фармакотерапії.
2.0	Пухлини головного мозку
2.1	Класифікація, морфологія та біологія пухлин головного мозку
2.2	Супратенторіальні пухлини головного мозку
2.3	Інфратенторіальні пухлини головного мозку
2.4	Пухлини орбіти
2.5	Псевдопухлини головного мозку
2.6	Пухлини головного мозку у дітей
2.7	Променева та хіміотерапія пухлин головного мозку
3.0	Судинна патологія центральної нервової системи.
3.1	Аневризми судин головного мозку
3.2	Артеріовенозні мальформації
3.3	Каверноми головного мозку
3.4	Краніальні дуральні артеріовенозні фістули
3.5	Судинні порушення із звуженням та оклюзією
3.6	Спонтанні внутрішньомозкові та внутрішньомозочкові крововиливи
3.7	Судинні захворювання у дітей
4.0	Інфекційні та паразитарні захворювання головного мозку
4.1	Інфекції скальпу
4.2	Остеомієліт черепа
4.3	Епідуральний абсцес
4.4	Субдуральна емпієма
4.5	Менінгіт
4.6	Абсцес мозку
4.7	Енцефаліт
4.8	Паразитарні ураження ЦНС
4.9	Ураження нервової системи при ВІЛ/СНІД
5.0	Черепно-мозкова травма
5.1	Загальні принципи, патофізіологія черепно-мозкової травми
5.2	Діагностика черепно-мозкової травми
5.3	Легка травма і травма середньої важкості
5.4	Переломи черепа та відкрита травма
5.5	Важка черепно-мозкова травма

5.6	Особливості черепно-мозкової травми у дітей
5.7	Судово медична експертиза черепно – мозкової травми
6.0	Реабілітація хворих після черепно-мозкової травми та судинних захворювань
7.0	Вроджені вади розвитку ЦНС. Гідроцефалія.
7.1	Гідроцефалія дорослих
7.2	Вроджені арахноїдальні кісти
7.3	Мальформації Кіарі
7.4	Краніовертебральні сполучення
7.5	Краніальні та спінальні дизрафії
7.6	Краніосиностоз
7.7	Нейрошкірний синдром
7.8	Гідроцефалія у дітей
8.0	Пухлини спинного мозку
8.1	Патологічна анатомія, епідеміологія, загальні принципи хірургії пухлин спинного мозку
8.2	Екстрадуральні пухлини спинного мозку
8.3	Екстрamedулярні пухлини спинного мозку
8.4	Інтрамедулярні пухлини спинного мозку
8.5	Особливості пухлин спинного мозку у дітей
8.6	Променева та хіміотерапія пухлин спинного мозку
9.0	Дегенеративнодистрофічні захворювання хребта
9.1	Анкілозуючий спондилоартрит
9.2	Стенози хребтового каналу
9.3	Мієлопатія спинного мозку
9.4	Патологія міжхребцевих дисків (грижі)
10.0	Судинні захворювання спинного мозку
10.1	Артеріовенозні фістули твердої мозкової оболонки
10.2	Перимедулярні фістули
10.3	Ангіоми
10.4	Каверноми
10.5	Артеріо-венозні мальформації
11.0.	Інфекційні захворювання хребта та спинного мозку
11.1	Інфекції тіл хребців та міжхребцевих дисків
11.2	Спінальний епідуральний абсцес
11.3	Поперечний мієліт
12.0	Хребтово-спинномозкова травма
12.1	Травма шийного відділу хребта
12.2	Травма грудо-поперекового відділу хребта
13.0	Патологія периферичної нервової системи.
13.1	Етіологія, патофізіологія, основна симптоматика та діагностика ураження периферичної нервової системи

13.2	Клінічна нейрофізіологія
13.3	Лікування уражень периферичних нервів
13.4	Синдроми компресії нервів кінцівок
13.5	Пухлини периферичних нервів
13.6	Вегетативна нервова система
14.0	Функціональна та стереотаксична нейрохірургія. Епілепсія
14.1	Епілепсія
14.2	Больові синдроми
14.3	Функціональна стереотаксична нейрохірургія
14.4	Радіохірургія та радіотерапія
14.5	Нейронавігація
14.6	Лікування спастичних синдромів
15.0	Інтенсивна терапія в нейрохірургії
15.1	Порушення свідомості
15.2	Внутрішньочерепна гіпертензія
15.3	Регуляція водно-електролітного обміну
15.4	Терморегуляція
15.5	Лікування мультирезистентних інфекцій
15.6	Специфічні аспекти інтенсивної терапії у дітей
16.0	Бойові та збройові ураження головного та спинного мозку
16.1	Бойові та збройові ураження головного мозку та черепа
16.2	Бойові та збройові ураження хребта та спинного мозку
17.0	Малоінвазивне хірургічне лікування в нейрохірургії. Ендоскопічна нейрохірургія.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Атлас операций на головном мозге. Под ред. Ромоданова А.П., Зозули Ю.А., Мосийчука Н.М.- М.: Медицина.1986, 384с.
2. Берснев В.П., Давыдов Е.А., Кондаков Е.Н. Хирургия позвоночника, спинного мозга и периферических нервов. – СПб: „Специальная литература”, 1998. – 368с.
3. Вейн А.М. Основные неврологические синдромы: краткое справочное пособие. - М., 1995. - 28с.
4. Вейн А.М. Болевые синдромы в неврологической клинике. - М.: МЕДпресс, 1999. - 372с.
5. Гринберг Д., Аминофф М., Саймон Р. Клиническая неврология. – М.: МЕДпресс, 2004. – 520с.
6. Гэскилл С., Мерлин А. Руководство по детской неврологии и нейрохирургии. – М., „Антидор”, 1996. – 347с.
7. Гусев Е.И., Коновалов А.Н., Бурд Г.С. Неврология и нейрохирургия. – М., Медицина, 2000.- 658с.
8. Карлов В.А. Неврология: Руководство для врачей. - Медицинское информационное агентство, 2002. – 725с.
9. Клиническая неврология. Под ред. Никифорова А.С., Коновалова А.Н., Гусева Е.И., Т. 3. Ч. 1., Медицина, 2004.- 600с.
10. Клиническая неврология. Под ред. Никифорова А.С., Коновалова А.Н., Гусева Е.И., Т. 3. Ч. 2., Медицина, 2004.- 448с.
11. Кузнецов В.Ф. Вертеброневрология: клиника, диагностика, лечение заболеваний позвоночника.- М., Книжный дом, 2004.- 640с.
12. Коновалов А.Н., Корниенко В.Н., Пронин И.Н. Магнитно-резонансная томография в нейрохирургии. – М.: Видар, 1997. – 472с.
13. Кушель Ю.В., Семин В.Е. Краниотомия. Хирургическая техника. – М.: Антидор, 1998. – 80с.
14. Лебедев В.В., Крылов В.В. Неотложная нейрохирургия: Руководство для врачей. – М.: Медицина, 2000. – 568с.
15. Леманн-Хорн Ф. Лечение заболеваний нервной системы. - М.: МЕДпресс, 2005. – 528с.
16. Луцик А.А., Раткин И.К., Никитин М.Н. Краниовертебральные повреждения и заболевания. – Новосибирск: Издатель, 1998. – 557с.
17. Можаяев С.В., Скоромец А.А., Скоромец Т.А. Нейрохирургия. – СПб.: Политехника, 2001. – 355с.
18. Наказ МОЗ України „Про заходи щодо поліпшення організації та підвищення якості нейрохірургічної допомоги населенню України” (№295 від 24.11.1994р).
19. Наказ МОЗ України „Про стан та перспективи спеціалізованої медичної допомоги потерпілим з травматичними пошкодженнями хребта та спинного мозку” (№222 від 24.07.1998р).
20. Наказ МОЗ України „Про удосконалення нейрохірургічної допомоги дітям в Україні” (№224 від 10.09.1999р).
21. Наказ МОЗ України „Про вдосконалення медичної допомоги хворим з цереброваскулярною патологією” (№297 від 30.07.2002р).

22. Наказ МОЗ України „Про удосконалення організації невідкладної нейрохірургічної допомоги” (№108 від 01.03.2004р).
23. Невропатология. Под ред. Бадаляна Л.О. – М., „Академия”, 2003, - 543с.
24. Нейрохірургічна служба в регіонах України. Під ред. Педаченка Є.Г., Поліщука М.Є. – К., 2005. -220с.
25. Олешкевич Ф.В., Олешкевич А.Ф. Нейрохирургия. Операции на головном мозге: Справ. Пособие. Мн.: Выш. шк., 294с.
26. Повреждения позвоночника и спинного мозга (механизмы, клиника, диагностика, лечение). Под ред. Полищука Н.Е., Коржа Н.А., Фищенко В.Я. – Киев, «Книга плюс», 2001. – 388с.
27. Полищук М.Є., Верхоглядова Т.П., Лісовий А.С., Шевчук В.А. Клініка та судово-медична експертиза черепно-мозкових ушкоджень. – К., „Тон”, 1996. – 120с.
28. Полищук Н.Е., Рассказов С.Ю. Ведение больного в неотложной неврологии и нейрохирургии – К., Независимое агенство научной медицинской информации, 1998. – 82с.
29. Полищук Н.Е., Педаченко Г.А., Полищук Л.Л. Алкогольная интоксикация в клинике неотложной нейрохирургии и неврологии. – К., 2000. – 208с.
30. Полищук Н.Е., Слынько Е.И., Хотейт Н. Хирургическое лечение дискогенных радикуломиелопатий шейного отдела позвоночника. – К.: Книга плюс, 2004. – 144с.
31. Попелянский Я.Ю. Ортопедическая неврология (вертеброневрология). – М., Медпресс, 2003.- 672с.
32. Практическая нейрохирургия: Руководство для врачей Под ред. Б.В.Гайдара. – СПб: Гиппократ, 2002. – 648с.
33. Ромоданов А.П., Мосійчук М.М., Цимбалюк В.І. Нейрохірургія: Підручник. – К., „Спалах”, 1998, 256с.
34. Спинальная ангионеврология. Руководство для врачей под ред. Скоромца А.А.- М., Медпресс, 2003, 608с.
35. Сучасні принципи діагностики та лікування хворих із хребетно-спинномозковою травмою (методичні рекомендації). Київ 2005, 36 с.
36. Цементис С.А. Дифференциальная диагностика в неврологии и нейрохирургии. – М., Гэотар-Медиа, 2005.- 368с.
37. Цимбалюк В., Хонда О., Третяк І., Авад М. Нейрохірургія. Курс лекцій. – К., 1998. – 206с.
38. Хабилов Ф.А. Клиническая неврология позвоночника. - Казань, 2002. - 472с.
39. Частная неврология. Под ред. Одинака М.М. – М., „Медицина”, 2002, - 465с.
40. Энциклопедический справочник невролога. Под ред. Горбач И.Н. - М., Экономпресс, 2005.- 544с.
41. Штульман Д.Р., Левин О.С. Неврология. – М., МЕДпресс-Информ, 2005.- 944с.
42. Handbook of neurosurgery 7th edition. M.S.Greenberg. – New York, Thieme, 2010. – 901p.

43. Principles of Neurosurgery. - Setti Rengachary, Richard Ellenbogen. - C.V. Mosby, 2004. - 880 p.
44. Youmans Neurological Surgery (Four Volume Set). - Richard H. Winn. - W.B. Saunders Company, 2011. - 4960 p.
45. Schmidek and Sweet's Operative Neurosurgical Techniques: Indications, Methods, and Results, 2-Volume Set. -Henry H. Schmidek (Editor), David W. Roberts (Editor). - W.B. Saunders Company, 2005. - 998 p.
46. Fundamentals of Operative Techniques in Neurosurgery. Guy M. McKhann, Judy Huang, Tanvir F. Choudhri, E. Sanders Connolly (Editor). - Thieme Medical Publishers, 2002. - 1049 p.
47. Neuroanatomy and Neurophysiology: A Review. Jonathan Stuart Citow (Editor), Robert L. Macdonald. - Thieme Medical Publishers, 2001. - 181 p.
48. Neurology and Neurosurgery Illustrated. Kenneth Lindsay, Ian Bone. - Churchill Livingstone, 2004. - 598 p.
49. Essential Neurosurgery 3rd Edition by Andrew H. Kaye/ Wiley-Blackwell. – 2005. 312 p.
50. Neuroanatomy Through Clinical Cases by H. Blumenfeld, / Sinauer Associates, Inc.; Second edition. – 2011. 945p.
51. Anatomic Basis of Neurologic Diagnosis 1 st edition by Cary D. Alberstone (Author), Michael P. Steinmetz (Author), Imad M Najm (Author), Edward C. Benzel (Author)/ Thieme Medical Publishers. – 2007. 504 p.
52. Rhoton's Cranial Anatomy and Surgical Approaches by Albert L. Rhoton Jr MD/ LWW. – 2007. 746 p.
53. Schmidek and Sweet's Operative Neurological Techniques by Alfredo Quinones-Hinojosa MD FAANS FACS (Author)/ Saunders. – 2012. 2592p.
54. Diagnostic Cerebral Angiography by Anne G. Osborn MD/ LWW. - 1998. 480 p.
55. Корниенко В.Н., Пронин И.Н. Диагностическая нейрорадиология. Руководство. Том 1. История. Новые технологии. Развитие мозга. Анатомия мозга. Врожденные мальформации. Сосудистые заболевания. М., 2009., 562с.
56. Корниенко В.Н., Пронин И.Н. Диагностическая нейрорадиология. Руководство. Том 2. Опухоли головного мозга. М., 2009., 489с.
57. Корниенко В.Н., Пронин И.Н. Диагностическая нейрорадиология. Руководство. Том 3. ЧМТ. Гидроцефалия. Интракраниальная инфекция. Токсические и метаболические энцефалопатии. Демиелинизирующие и дегенеративные заболевания. Патология спинного мозга и позвоночника. М., 2009., 624с.
58. Труфанов Г.Е., Рамешвили Т.Е. Лучевая диагностика травм головы и позвоночника. Руководство. 2007, 200с.
59. Труфанов Г.Е., Рамешвили Т.Е. Лучевая диагностика опухолей головного мозга (Атлас КТ и МРТ-изображений). Атлас. 2007, 326с.
60. Труфанов Г.Е., Одинак М.М., Фокин В.А. Магнитно-резонансная томография в диагностике ишемического инсульта. 2008, 284с.
61. Никифоров А.С., Коновалов А.Н., Гусев Е.И. Клиническая неврология. В 3 томах. Руководство. М., 2004.

62. Бонтрагер К.Л. Руководство по рентгенографии с рентгеноанатомическим атласом укладок. / Кеннет Л. Бонтрагер, (перевод с английского под редакцией Линденбрата Л.Д., Китаева В.В., Уварова В.В.) – 5-е изд. – М.: Интермедтехника, 2005. – 848 с.
63. Коновалов А. Н., Корниенко В. Н., Пронин И. Н. Магнитнорезонансная томография в нейрохирургической клинике. М., 1997., 426с.
64. Виктор Кассар-Пулличино, Хервиг Имхоф Спинальная травма в свете диагностических изображений. 2009, 264с.
65. Торстен Б. Меллер, Э.Райф Норма при КТ- и МРТ-исследованиях. М., 2008, 256с.
66. Гайдар Б. В. Труфанов Г. Е. Рамешвили Т. Е. и др. Лучевая диагностика внутричерепных кровоизлияний: руководство для врачей. 2007, 280с.
67. Холин А.В. Магнитно-резонансная томография при заболеваниях центральной нервной системы. 2007, 256с.
68. Військова хірургія з хірургією надзвичайних ситуацій /під ред. Заруцького Я.Л Підручник. Тернопіль: Укрмедкнига 2004 – 324с.
69. Диагностика та хірургічне лікування дискогенних нейрокомпресійних синдромів хребта : навчальний посібник / Є. Г. Педаченко, М. Є. Поліщук, Є. І. Слинько [та ін.] ; за ред. Є. Г. Педаченка ; Національна медична академія післядипломної освіти імені П. Л. Шупика, Інститут нейрохірургії імені А. П. Ромоданова. – Київ : Вік-Принт, 2014. – 482 с. : іл., табл.
70. Вогнепальні ушкодження центральної нервової системи [Текст] : монографія / М.Є. Поліщук, В.І. Старча, Є.І. Слинько, А.Х. Завальнюк. - Т. : Укрмедкн., 2005. - 120 с. : + 31 л. іл. - Бібліогр.: с. 118
71. Основи мікронейрохірургії : навч.-метод. посіб. для лікарів-інтернів ... / М.Є. Поліщук, Ю.Є. Педаченко. - К. : НВП "Інтерсервіс", 2011. - 76 с. : іл. - Бібліогр.: с. 75-76
72. Крововиливи у задню черепну ямку / Поліщук М.Є., Гончарук О.М., Обливач А.А., Щеглов Д.В. - К. : Книга плюс, 2012. - 207 с. : табл., іл. - Бібліогр.: с. 199-207

Голова предметної комісії
завідувач кафедри нейрохірургії

М. Є. Поліщук